ئەڤیننامە

ئەڤیننامە

حەمەسەعید حەسەن

دەزگای چاپ و بڵاوکردنەوەی ئاراس

هەولێر – هەرێمی کوردستانی عێراق

هەموو مافێک هاتووەتە پاراستن ©
دەزگای چاپ و بڵاوکردنەوەی ئاراس
شەقامی گوڵان – هەولێر
هەرێمی کوردستانی عێراق
هەگبەی ئەلیکترۆنی aras@araspress.com
وارگەی ئینتەرنێت www.araspublishers.com
تەلەفۆن: 35 49 224 66 (0) 00964
دەزگای ئاراس لە ٢٨ تشرین (٢) ١٩٩٨ هاتووەتە دامەزران

حەمەسەعید حەسەن
ئەڤیننامە – شیعر
کتێبی ئاراس ژمارە: ١١٥٤
چاپی دووەم ٢٠١١
تیرێژ: ٦٠٠ دانە
چاپخانەی ئاراس – هەولێر
ژمارەی سپاردن لە بەڕێوەبەرایەتیی گشتیی کتێبخانە گشتییەکان ٧٧٤ – ٢٠١١
نەخشاندنی ناوەوە و رازاندنەوەی بەرگ: ئاراس ئەکرەم
هەڵەگری: شێرزاد فەقێ ئیسماعیل

له بارەی شیعرەوە

هەموو ئەو شتانەی پێم وابوو ئەگەر لێیان دوور بم، هەڵناکەم، یەکە یەکە نەک هەر لەبەر چاوم کەوتن، بەڵکوو هەندێکیان ژیانیشیان لێ تاڵ کردم، تەنیا شیعر نەبێت کە ئێستایش هێندەم خۆش دەوێت، هەر دەڵێیت سەرەتای چیرۆکی دڵداریمانە. متمانەم تەنیا بە شیعر ماوە، ئاخر با هەموو نووسینێک ڕەنگدانەوەی ژیننامەی نووسەرەکەیشی بێت، وەلێ هیچ بەرهەمێک وەک شیعر ڕاستگۆیانە، بیۆگرافیای خاوەنەکەی بەرجەستە ناکات. ئەوە درۆیەکی زل بوو کە دەیانگوت، شیعر ئاوێنەی واقیعە، ئاخر ئەگەر شیعر ئاوێنە بێت، ئەوا ئاوێنەی خودی شاعیرە. شیعر هاوزەمان ڕازی دڵی شاعیر ئاشکرا دەکات و خوێنەریش خۆی تێدا دەبینێتەوە. ئەگەر خودی شاعیر زەریا بێت، شیعر شەپۆلەکانییەتی.

(شیعری جوان بۆ ئەوە دەست پێ ناکات، بگاتە کۆتایی، بۆ ئەوە کۆتایی دێت، دەست پێ بکاتەوە.) شیعری جوان چونکە نەوە لە دوای نەوە شتی نوێی تێدا دەبیننەوە، بۆیە بە نەمریی دەمێنێتەوە. شیعری جوان نە بە توێکڵەوە سەرقاڵ دەبێت و نە باس لە ڕووکەش دەکات، دیالۆگ نییە لەگەڵ ئەم و ئەودا، مۆنۆلۆگی نێو خودی شاعیرە. کە شیعرێکی جوان دەخوێنینەوە، دەڵێیت سەیری تریفەی مانگ یان جریوەی ئەستێرە دەکەین، دەڵێیت بۆنی خۆڵی دوای باران یان گوڵێکی کێوی دەکەین، کە شیعرێکی جوان دەبیستین، سەرسام دەبین، هەر دەڵێیت تووشی کوتوپڕییەک هاتووین.

شیعری جوان هەر دەڵێیت ئینسانێکە بە منداڵی ژیانێکی دژواری بەسەر بردووە، بۆیە هەمیشە یاخی دەبێت و باس لەو شتانە دەکات کە لە ڕوانگەی زۆربەوە، بڤڤە و تابوون. شیعر چونکە گیاندارێکە سەرچڵ، بێ ئەوەی سڵ لە

مەترسییەکان بکاتەوە، بەردەوام خەریکی تاقیکردنەوەی ڕێگەی نوێیە. شیعری جوان نە مل بۆ دابونەریت کەچ دەکات و نە سنوور و بەربەست دەناسێت. شیعری جوان چونکە لە سەرچاوەی خودی یاخیبووی شاعیرەوە هەڵدەقوڵێت، هەمیشە لە گۆڕاندایە، نە گوێڕایەڵی ڕێساکانی گوتنی باو دەبێت و نە لە قاڵبی شێوازە دێرینەکاندا گیر دەخوات. ئەگەر شاعیر سازش بکات، تەنیا لە پێناوی جوانترکردنی زمانی شیعردا دەیکات. ڕێبازە شیعرییەکانیش وەک کێش و پاشبەند، جۆرێکن لە زیندان، شاعیر بوونەوەرێکی یاخییە و لە هیچ چوارچێوەیەکدا قەتیس نابێت.

شیعری جوان بە خەم دەڵێت خەم و بە شادی دەڵێت شادی، نە شادی دەشێوێنێت تا لە خەم بچێت، نە خەم جوان دەکات، تا لە شادی بچێت. شیعری جوان نە ناپاکی لە خۆی دەکات، نە لە خوێنەر، شاعیر کەسێک نییە بۆ گەییشتن بە خوێنەر، ناپاکیی لە هونەری شیعر بکات، وەلێ کەسێکیش نییە، بە پاساوی دڵسۆزیی بۆ هونەر، دیوارێکی بەرزی بەردین لە نێوان خۆی و خوێنەردا هەڵبچنێت. شاعیر خەریکی کوشتنی باوکیش نییە، (گۆران) کە شۆڕشێکی نوێی لە شیعری کوردیدا هەڵگیرساند، (نالی)ی نەکوشت، بەڵکوو لە بناری چیای وییەوە بەرەو لوتکەیەکی دیکەی شیعر کەوتە ڕێ.

شیعر بە پلەی یەکەم زمانە، هەر بە هۆی زمانەکەشیەوە، چێژ لە جوانییەکانی دیکەی وەردەگرین. بەرهەمهێنانی زمانێکی شیعری، یەکەمین ئەرکی شاعیرە. ئەگەر شیعر ئەرکێکی دیکەی هەبێت، تەنیا ئەوەیە کارێک بکات، ئینسان هەست بە ئینسانبوونی خۆی بکات. یەکێک لە جیاوازییەکانی نێوان شاعیری نوێ و کادیری حیزبی دێرین ئەوەیە، یەکەمیان بە هۆشیارمان دەزانێت و دووەمیان بە نەفام، ئەوە نەبوو کادیر هەمیشە ڕێنوێنیی دەکردین. دەشێت جیاوازیی نێوان شاعیر و واعیزیش هەر ئەوە بێت، ئەمیان گومانمان لە کن دروست دەکات و ئەویان گەرەکییە بە یەقین بگەین.

زمانی شیعر زمانێکە بزۆز نەک جێگیر، لە ناخی هەموو شاعیرێکدا، زمانزانێکی داهێنەر هەیە. شاعیر لەو زمانەی کەسانی دیکە پێی دەدوێن،

زمانێکی شیعری دەخولقێنێت کە ئەفسوونی لێ دەتکێت و لە ناخەوە دەمانهەژێنێت. ئەگەر بە هۆی زمانی شیعرێکەوە کە ناوی خاوەنەکەشی لەسەر نەبێت، شاعیرەکەمان ناسییەوە، ئەوا ئەو شاعیرە خاوەنی زمانی تایبەت بە خۆیەتی. شاعیری داهێنەر جۆرە پێوەندییەکی وا لە نێوان وشەکاندا دەهێنێتە ئاراوە کە مانای تازە ببەخشن.

شیعر بە زمانێکی هێندە بالا دەنووسرێت، هەر دەڵێیت شای دەربڕینە. زمانی شیعری جوان، هەر لە زمانێک دەچێت، دەڵێیت زمانی گیاندارێکە لە ئینسان بالاتر، زمانێکە دەڵێیت لە ئاسمانەوە دێت و لەو زمانە دەچێت کە فریشتە پێی دەپەیڤێت، زمانێکە لە کیژۆڵەیەک دەچێت، هێشتا پەیمانی ژووانێکی بە کەس نەدابێت. زمانی شیعری جوان زمانێکە پڕە لە موزیک، موزیک تێیدا لەوپەڕی چڕبوونەوەیدایە. زمانێکە لەگەڵ موزیکدا پێکەوە لە دایک دەبن و هەر دەڵێیت بۆ گۆرانی خولقاوە. هەر شیعرێک بکەوێتە خانەی داهێنانەوە، بەشداری لە جوانترکردنی زمانیشدا دەکات. شیعری جوان ئاوی ژیانی زمانە، لێ ناگەڕێت گوڵی زمان بژاکێت.

شیعری جوان چونکە لە سەرچاوەی خەیاڵەوە هەڵدەقوڵێت، با دنیابینییەکیش بەرجەستە بکات، هەر لەگەڵ هەستماندا دەئاخفێت. شیعری جوان هاوزەمان ڕووخێنەرە و بنیاتنەریش، ئاخر کە ڕێسا دێرینەکان خاپوور دەکات، بناغەی ڕێسای نوێ دادەنێت، کە دەسەلاتی (بەیت) دەڕووخێنێت، (یەکیەتیی بابەت) دەخولقێنێت. زمانی شیعر نە زمانی عەوامە، نە هی دەستەبژێر، زمانێکە بەردەوام لە گۆڕاندایە، لە قەفەزی زمانی باو یاخی دەبێت و نەک هەر خۆی ناجوێتەوە، بەڵکوو بەردەوام خۆی نوێ دەکاتەوە. شیعری جوان چونکە زادەی ئەزموونی ئینسانە، نە لە زەمانێکدا گیر دەخوات، نە لە شوێنێکدا، دەشێت سەدان ساڵ بژی و هەستی دەیان نەتەوە ببزوێنێت.

شاعیر حەزی لە لاساییکردنەوە نییە، بەردەوام سەرقاڵی تاقیکردنەوەی نوێیە، بەرانبەر فۆرمە دێرینەکان بە ئەمەک نییە، ناپاکییان لێ دەکات و

فۆرمی نوێ دادەهێنێت. فۆرمێک تەنیا لەبەر ئەوەی نوێیە، مەرج نییە داهێنان بێت، وەلێ داهێنان بە تازەیی دەمێنێتەوە. شیعر وەک چۆن زادەی کێش و سەروا نییە، زادەی فەرامۆشکردنی ڕیتم و پاشبەندیش نییە، شیعر زادەی دەربڕینی نوێ و ئەو هاوئاهەنگییە تازەیەیە کە شاعیر لەنێوان وشەکاندا دەیهێنێتە ئاراوە. شاعیر شایەتێکە بە چاوی دڵ، ئەو شتانە دەبینێت کە کەسانی ئاسایی نایانبینن. لە فێرگەی شیعرەوە فێر دەبین، چێژ لە هونەری دیکەیش وەربگرین، ئاخر شیعر کڵپەی ئاگری ڕۆحێکی بێدار و ڕابوونی ویژدانێکی زیندووە.

ئەوین و مەحاڵ

دەزانی زەریا چەن قووڵە!
هێندەی قووڵاییی زەریاکان
خۆشم دەوێی،
دەزانی ئاسمان چەن دوورە!
هێندەی دووریی
حەوتەمین نهۆمی ئاسمان
خۆشم دەوێی.

هێندەی بەرینیی بیابان
خۆشم دەوێی،
هێندەی بەرزاییی چیاکان
خۆشم دەوێی.

خۆشم دەوێیت و ئەوینم
ئەوەندە پاکژە دەڵێی
بەفرە بە ترۆپکی (کۆ)وە،
خۆشم دەوێیت و دەزانم
چارەنووسم
بەندە بە ئەوینی تۆوە.

خۆشم دەوێیت و دڵنیام
هەر چی بکەین،
مەحاڵە بە یەکدی بگەین.

دڵداریمان
پەیامێکە ناگاتە جێ،
چیرۆکێکە
بە کارەسات کۆتایی دێ.

٢٠٠٣/١٠/١٨

(*) دەستپێکی شیعرەکە بە کاریگەرییەتی تێکستی گۆرانیی (شایف البحر)ی هونەرمەندی گەورە، فەیرووز نووسراوە.
شایف البحر شو کبیر بکبر البحر بحبک
شایف السما شو بعیده بعد السما بحبک
(*) ترۆپکی کۆ: لوتکەی چیا.

ئەوین لە پاییزی تەمەندا

کۆترێکی هێلانە لێ تێکدراو بووم،
تۆ هاتی بە هانامەوە،
کزەی تەنیایی گیانمی تەزاندبوو،
گوڕت وەبەر هێنامەوە.

بە خونچەیەکم دەزانیت،
گوڵجارێ بووی،
بە کانیاوێکم دەزانیت،
ڕووبارێ بووی.

من ئەوەندە تۆم خۆش دەوێ،
کە دەتبینم
زمانم لە گۆ دەکەوێ.

کە چرپەیەکت دەبیستم،
داوێنم لە هەور دەخشێ،
دەڵێی هەڵۆ،
باڵی خۆیم پێ دەبەخشێ.

که له سێبەری باڵاتا
پشوو دەدەم،
ئارامییەک هەست پێ دەکەم،
له ئۆخژنی بێچووەپەلەوەرێ دەچێ،
لەژێر باڵی دایکیدا ئۆقرەی گرتبێ.

٢٠٠٣/٩/١٠

ئۆخژن: هەست به خۆشی و ئارامی کردن.

وڵاتێک لە ئەوین

با هەست بە غەریبی نەکەی
ئەوە دڵم،
وەرە بیکە بە نیشتمان!
با هەست بە تەنیایی نەکەی،
هانێ ئەوە دەستەکانم،
وەرە بیانکە بە ستیان!

ئەوە شانەی برژانگی من،
وەرە قژتی پێ دابێنە!
ئەوە جۆلانەی ئامێزم
وەرە سەرخەوێ بشکێنە!

وەرە بەڵێنت پێ دەدەم
لە چاوما جێت بۆ ڕابخەم،
شەوانە بۆت ببم بە مۆم
لەبەر تاڤگەی شیعرا بتشۆم.

ئەوینت چەند لە ناکاو هات،
چ زوو دەرگام لێ کردەوە!
چ زوو پیرەدرەختی دڵ
سەرلەنوێ گوڵی گرتەوە!

چ زوو مەلی سرکی ڕۆحم
دەستەمۆ بوو!
چ زوو هەستم
وابەستە و هۆگری تۆ بوو!

٢٠٠٣/٩/٢٦

ستیان: مەمکبەند.

شاژنی وڵاتی ئەوین

وەرە سەرم بنووسێنم بە سینگتەوە،
گوێ لە چرپەی دڵت بگرم!
وەرە بیدەم لە بەرۆکت،
گوڵی عومرم!
وەرە ئیدی
بەرگەی دەردی
سەختی جوودایی ناگرم،
وەرە دەنا
هاکا پسا داوی سەبرم،
وەرە من تۆم
هێندە خۆشتر دەوێ لە خۆم،
ئەگەر بڵێی بمرە، دەمرم.

وەرە گیانی شیرینم بە!
وەرە شاژنی وڵاتی ئەوینم بە!
وەرە ئەمن دەتپەرستم،
وەرە ئەگەر تۆش بە ڕاستی
خۆشت دەوێم،
وەرە تۆ شیاوی ئەوەی
سەد جار لەسەرت بکوژرێم.

٢٠٠٣/١٠/١٣

پشکۆی ئەوین

با ویژدانت
ئاسوودە بێ،
ئەمە یەکەم نسکۆ نییە،
تووشم دەبێ.

زۆر جاری تر
لە ناکاو بەجێیان هێشتووم،
زۆر جاری تر
فرمێسک بەرچاوی لێڵ کردووم.

زۆر جاری تر
لاپەڕەی هەستیان ژاکاندووم،
زۆر جاری تر
گوڵدانی دڵیان شکاندووم.

تاڵاوی زۆر
گلانی ترم نۆشیوە،
زۆر جاری تر
تێکشکانی خۆمم دیوە.

زۆر جاری تر
تەرمی هیوام،
دەست نەیارانم کەوتووە،
زۆر جاری تر
شکۆمیان پێشێل کردووە.

لە تۆ زیز نیم،
لە خۆم توورەم،
شین بۆ دڵسافیی خۆم دەکەم،
زۆر جاری تر
پەنجەی ڕۆحم
بە پشکۆی عیشقا چزاوە
کەچی هەر دەستی بۆ دەبەم.

٢٠٠٣/٨/١٤

نامەیەکی چاوبەخوێن

کە جێت هێشتم
وەک منداڵێکم بەسەر هات،
لە کۆڕەودا،
دایک و باوکی ون کردبێ،
وەک پێشمەرگەیەکم لێ هات،
ڕێژنەی گوللەی براکوژی،
هەموو جەستەی کون کردبێ.

دوای تۆ ڕووخا کۆشکی شکۆم،
تروسکەی تیا نەما ئاسۆم.

دوای تۆ خۆم وەک گوندێ بینی
ئەنفال سیمای شێواندبێ،
یان وەک شارێ
بای زەردی مەرگ،
گەڵاکانی وەراندبێ.

نه مەم بە زین،
نە فەرهاد بە شیرین شاد بوو،
ڕەنجی منیش وەک هی ئەوان
بە فیڕۆ چوو.

خۆشەویستی
هەمیشە بێ هوودە بووە،
هێشتا نەمبیستووە بڵێن
عاشقێ ئاسوودە بووە.

٢٠٠٣ / ٢/١٦

گوڵم حەیفە منت فەرامۆش کردووە

کێ وەکوو من خۆشی ویستووی؟
کێ وەکوو من
لە ئامێزی دڵی گرتووی؟
کێ وەکوو من
فەرشی عومری بۆ ڕاخستووی؟

کێ وەکوو من
بە چاوی نازی هەڵگرتووی؟
کێ وەکوو من
ئەگەر ژیانیت خواستبێ
دەستبەجێ پێشکەشی کردووی؟

کێ وەکوو من
بە پەڕەی دڵ
گەردی خەفەتی سڕیوی؟
بێجگە لە من
کێ بە پێڵووی داپۆشیوی؟

کێ وەکوو من
بۆ دیدارت
ڕێگەی دژواری بڕیوە؟
کێ وەکوو من
تەنیا تۆی بە ژن زانیوە؟

کێ وەکوو من
قووڵ و گەرم ڕایمووسیوی؟
کێ وەکوو من
شیعری جوانی بۆ نووسیوی؟

کێ وەکوو من
متمانەی ڕەهای پێت بووە؟
کێ وەک من حەزی لێت بووە؟
کێ وەک من هۆگرت بووە؟
کێ وەکوو من
بۆت شێت بووە؟

کێ وەکوو من
سەدان پێکی
لە چاوانت نۆش کردووە؟
گوڵم حەیفە
منت فەرامۆش کردووە.

٢٠٠٣/٦/١٠

من و تۆ

ئەوەندە لە یەکدی دەچین،
قەت نەدەبوو،
لەنێو دوو جەستەدا بژین.

هەمان پێشینەمان هەیە
چاو لە هەمان ئاسۆ دەبڕین،
ڕێبواری هەمان شەقامین،
بە هەمان پەیام سەرسامین.

هۆگری هەمان دیمەن و
هەمان ڕەنگین،
تامەزرۆی هەمان ئاواز و
هەمان دەنگین.

پەروەردەی یەک خاک و ئاوین،
بە یەک خولیا گۆش کراوین.

بە هەمان بادە سەرخۆشین،
هەمان پێکی خەم دەنۆشین.

بە هەمان ئاگر سووتاوین،
گرفتاری هەمان داوین.

قاڵبووی هەمان بۆتەی ئێشین،
تا ئاستی شێتیی سەرکێشین.

کە دەپەیڤین
قسەی یەکدی دەڵێینەوە،
کە پێک دەگەین
لە یەکدیدا دەتوێینەوە.

ئێمە دوو باڵی مەلێکین،
ئێمە دوو دیوی کەلێکین.

تۆ ئەوەندە لە من دەچی،
من ئەوەندە لە تۆ دەچم،
گەلێ جار لە خۆم دەپرسم،
تۆ بڵێی ئەمن ئەو نەبم؟

٢٠٠٣/١٠/١٥

کەل: کەژ، چیا، شاخ، کێو.

خواژن

هەر چی نامەت بۆ ناردبووم
هەموویانم یەک یەک سووتاند،
هەر وێنەیەکی تۆم لابوو
هەموویانم یەک یەک دڕاند.

ئەو جێیانەی
یادگاریمان لێیان هەبوو،
ئیدی ڕووم تێ نەکردنەوە،
ئەو گۆرانی و مەقامانەی
بە دووقۆڵی
گوێمان لێیان ڕاگرتبوو،
ئیدی گوێم لێ نەگرتنەوە.

ئەو شتانەی
تۆیان بیر دەهێنامەوە،
هەموویانم
لە دەوری خۆم دوور خستەوە،
هەموو ئەو داوانەم پساند،
من و تۆیان
بە یەکەوە دەبەستەوە.

کەچی هێشتا، هەناسەیە،
زایەڵەی دەنگت هەواری
گوێمی بەجێ نەهێشتووە،
کەچی هێشتا ئەو خواژنەی،
بێباک لەسەر عەرشی دڵم
ڕۆ نیشتووە.

کەچی هێشتا
بە زەبری سیحری عیشقی تۆ،
ڕۆحم دەڵێی کوانوویەکە
لێوانلێو لە کەڵەپشکۆ،
کەچی هێشتا
ڕۆژێ نییە فرمێسکت بۆ نەبارێنم،
شەوێ نییە لە خەومدا نەتدوێنم.

٢٠٠٣/٧/٢٠

(*) عەشتار، ڤێنوس، ئەفرۆدێت و ئێرۆس، خواژنانی جوانی و ئەوین بوون، خواژن بە عەرەبی دەبێتە ألهە، بە سوێدی گودینا و بە ئینگلیزی (گۆدیس)ی پێ دەڵێن.

Guddinna

Goddess

له یەکەم نیگاوە

له ناخمەوە هەڵدەقوڵێ،
ئەو ئەوینەی له چاوما
بەدیت کردووە،
(دڵداریمان
هێژاترین گەنجینەیە،
له دڵما هەڵم گرتووە.)(*)

تۆ لە دڵمای،
چەند لێم دوور بی،
هەر وا هەست دەکەم
لە گەڵمای.

کەس شک دەبەی
وەک من لاولاوی هۆنراوەی
لە بەژنوباڵات ئاڵابێ؟
کەس شک دەبەی
وەکوو من باوەشی دڵی
هەمیشە بۆ تۆ واڵابێ؟

کەس شک دەبەی
وەک من دڵی هەر لای تۆ بێ؟
کەس شک دەبەی
ئەوەندەی من شەیدای تۆ بێ؟

بێجگە لە من
کێیە چاوی بۆ کردبێ
بە کەژاوە؟
کێ وەکوو من داهاتووی خۆی
بە پرشنگی چاوی تۆوە
گرێ داوە؟

له سیماتا
سەراپای کوردستانم دی،
بۆیە لە یەکەم نیگاوە
خۆشم ویستی.

٢٠٠٣/١٠/٣٠

(*) I`m sure our love is a treasure , your heart will always keep.(Bobette Bryan)

گلەیی

دوو هەفتەیە،
لە من وایە دوو سەدەیە،
نە زەنگێکم بۆ لێ دەدەی،
نە کارتێکم بۆ دەنێری،
نە نامەیە.

گوڵم لای من
تۆ هەر ژنەکەی جارانی،
ئەوی ئەگەر
شەوباشی لێ نەکردبام
خەو نەدەچووە چاوەکانی،
ئەو ژنەی خۆی بە جولێت و
منی بە ڕۆمیۆ دەزانی،
ژنێ گەرمتر لە ئاگر،
ژنێ ناسکتر لە شیعر،
ژنێ لە سەرکێشی و جوانی.

ژنێ بێباک

لە ڕێی دژوار،

بێباک لە شەپۆلی زەریا،

ژنێ کە نیگەران دەبوو

بە سەر شانمدا دەگریا.

دوو هەفتەیە،
لە من وایە دوو سەدەیە،
نە زەنگێکم بۆ لێ دەدەی،
نە کارتێکم بۆ دەنێری،
نە نامەیە.

٢٠٠٢/٨/١٨

ناڵەی سوارێکی گلاو

وەک باران
چۆن مۆڵەت ناخوازێ و دادەکا،
وەک شەماڵ
چۆن بێ پرس هەڵدەکا،
ئەستێرەی چاوی تۆیش
وا خۆڕسک
لە شەوی ژینمدا داگیرسا،
زریانی ئەوینت
درەختی بوونمی
لە ڕەگ و ڕیشەوە هەڵکێشا.

ئەوەندە متمانەم پێت هەبوو

لام وابوو

ئەوینمان عیشقێکە خودایی،

قەت بیرم بۆ ئەوە نەدەچوو

چیرۆکی نێوانمان بگاتە کۆتایی.

ئەگەر تۆ وا ئاسان
فریوت نەدابام،
من چۆنم زانیبا
ئەوەندە خۆشبڕوام؟

سوارێکی گلاوی ئەنگاوتەم،
زەکاتی کاڵفامیی خۆم دەدەم.

٢٠٠٢/٨/١٤

(*) ئەنگاوتە: پێکراو، بریندار.

کەس وەک تۆ خۆشی نەویستووم

هەر هەموو دنیا بگەڕێم
سەرینێ نابینمەوە
ئەوەندەی باسکت نیان بێ،
هاوژینێ نابینمەوە
ئەوەندەی تۆ دلۆڤان بێ.

هەر هەموو دنیا بگەڕێم

هاوڕازێ نابینمەوە

ئەوەندەی تۆ تێبگا لێم،

دڵخوازێ نابینمەوە

ئەوەندەی تۆ خۆشی بوێم.

ئەوە شنەی چرپەی تۆیە
تەمی خەمی غەریبیی من ڕادەماڵێ،
ئەوە هەر لاولاوی سۆزی گەرمی تۆیە
لە بەژنی ڕۆحی تەزیوی من دەئاڵێ.

ئەوە تۆ بووی فێرت کردم
کرۆکی ژیان ئەوینە،
ئەوە تۆ بووی فێرت کردم
خۆشەویستی هەر بەخشینە.

کەس وەک تۆ خۆشی نەویستووم
هەمیشە چیت شک بردبێ
بێ دوودڵی پێت بەخشیوم،
هەرگیز هیچت لێ نەویستووم.

٢٠٠٤/٢/٢١

پەشیمانینامە

ڕۆحم خەڵتانی، پەشیمانییە
پاشگەزبوونەوە، لە جەستەم دەتکێ،
هەرگیز نەدەبوو، شتی وا بڵێم
شووشەی بێگەردی دڵی تۆ بشکێ.

دەبوو هەڵوێستی وەها نەنوێنم
پەڕەی هەستی تۆی پێ بڕووشێنم،
دەبوو لە عەرشی ئەوینی تۆدا،
بێمە سەر چۆک و سەر دانوێنم.

دەبوو ئەوپەڕی بڕوام پێت هەبێ،
دەبوو زەڕڕەیە، شکم لێت نەبێ
دڵت بەرین بێ، لە هەڵەم خۆش بە!
با ئەم شەیدایەت، تەواو شێت نەبێ.

٢٠٠٥/٩/١٩

ژنێ کە ژیان بە عومرم دەبەخشێ

وەک با هاتی،
با چ باکی
لە بەربەست و کۆسپ و مەرزە؟
وەکوو خۆرەتاو هەڵاتی،
خۆر کەی حەوجەی
بە مۆڵەت و چرای سەوزە؟

به خێر هاتی
ئەی ئەو ژنەی
ژیان دەبەخشی بە عومرم.
گەر بخوازی،
بێ دوودڵی
ئامادەم لە ڕێتا بمرم.

بێ تۆ ڕۆحم
لە شەوگاری تەنیاییدا
دڵۆپ دڵۆپ دەتوێتەوە،
بێ تۆ گۆرانیبێژێکم،
لە گەرمەی بەستەگوتندا،
شیعری لە بیر چووبێتەوە.

خۆشەویستیم
هێندە بێگەرد و گیانییە،
بەغیلیی بەو خاڵە دەبەم،
لەنێو (نوون)ی ناوی تۆدا زیندانییە.

دەترسم من
شیاوی ئەو
هەموو ئەوینەی تۆ نەبم،
تۆ لە ژیانمدا نەبی،
لام چوون یەکە،
ئەگەر هەبم، یاخۆ نەبم.

٢٠٠٣/١١/٣٠

دوو ڕۆحی بریندار

ئەوە کام بەردی کینە بوو
گۆزەڵەی دڵمانی شکاند؟
ئەوە کام چەقۆی تۆڵە بوو
خوێنی جەستەمانی ڕژاند؟

به ئاگری شەڕێ سووتاین،
بەر لە ئێمە هەڵگیرسابوو،
بە تاوانێ سزا دراین،
ڕووی نەدابوو.

دەڵێی تەیری ئەنگێوراوین،
دەڵێی شیعری باڵکراوین،
دەڵێی لە لوتکەی شاخەوە
هەڵدێراوین،
نە دەنگمان دەگاتە کەسێ،
نە بە هانامانەوە دێ،
فەریادڕەسێ.

بڵێی ڕۆحی بریندارمان،
لە ئاسماندا بە یەک بگەن؟
بڵێی پەری و فریشتەکان
لە چیرۆکی خۆشەویستیمان تێبگەن؟

مەگەر ئاگری ئەوینمان
شەوەزەنگی عاشقێ ڕوون بکاتەوە،
ئەگەر نا هیچ
سەبووریمان ناداتەوە.

٢٠٠٤/١٠/٢٠

ئەنگێوراو: پێکراو.

بزربوون لە تیشكدا

بە درێژایی تەمەنم
هەر چی تاڵاوم نۆشیوە،
هەموویم بیر دەچێتەوە،
ئەگەر کەرەتێ کۆتری،
پەنجەت لەسەر
تەوێڵم بنیشێتەوە.

ئەگەر چاوی تۆ نەبووایە
لەمێژبوو منیش مردبووم،
ئاخر چاوی تۆ گیانمە،
ئەگەر ئەوینت نەبووایە،
منیش ناپاکیم کردبوو
ئاخر عیشقت ویژدانمە.

ئەوە تەنیا ئەوینی پاکژی تۆیە،
مانا دەدا بە ژیانم،
بە هۆی خۆشەویستیی تۆوە
هەست دەکەم منیش ئینسانم.

بریا پێش تۆ
دڵم هانای بۆ کەسی تر نەبردبا،
بریا یەکەم خۆشەویستیم
لە ناسینی تۆوە دەستی پێ کردبا.

٢٠٠٤/٦/٥

له بەهەشتی ئامێزەوە

بە خێر هاتی
ئەی میوانی
درەنگوەختی ژیانی من،
دواییت هێنا
بە ساڵانی
ڕەش و سەختی ژیانی من.

تا ئەوینت
ژینی داگیر نەکردبووم،
نەمدەزانی
لە پاییزی تەمەنیشدا
ڤیان هەیە،
تاکوو باسکت
نەکردبوو بە سەرینم،
نەمدەزانی لە جەستەمدا
ڕەوان هەیە.

تا لە یەکدی نەئاڵا بووین،
نەمدەزانی
ژنی هێندە نیان هەیە،
تا بەهەشتی
نێو ئامێزی تۆم نەدیبوو،
نەمدەزانی
لە دوای مردن
ژیان هەیە.

٢٠٠٢/٥/١٩

ڕەوان: گیان.

گەڕانەوە

دێمەوە و دڵ نەک پێ
دەنێمە سەر خاکی خاوێنت،
دێمەوە و گشت گیانت ماچ دەکەم
لە تەوقی سەرتەوە هەتاکوو داوێنت.

دێمەوە و هێندە بۆ دیدارت
عەزرەتی و تامەزرۆم،
بە لێزمەی فرمێسکم
ڕوخساری یەکەمین گابەردت
پاک دەشۆم.

دێمەوە و لە ئاوی سەرچاوەت،
تینوێتیی ساڵانی غەریبیم دەشکێنم،
دێمەوە و بە شانەی مژۆڵم
پەرچەمی دەوەنت دادێنم.

دێمەوە و بە گرد و چیاتا هەڵدەزنێم،
دێمەوە و چی شار و لادێتە دەگەڕێم.

دێمەوە و ئەوەندە شەکەتم،
بەردێکت دەکەمە بالیف و
لێی دەنووم،
دێمەوە و ڕۆحی پڕ حەسرەتم
لە دار و لە بەردت هەڵدەسووم.

شاعیرێکی تەنیا

نە ژوورێکت
پێ بەخشیم ئۆقرەی تیا بگرم،
نە بالیفێ
سەر بکەمە سەری و
خەونی خۆش ببینم،
نە نانێکت پێ ڕەوا دیم،
نە ئاوازێ ڕۆحم تێر کا،
نە کتێبێ،
درەختی بیرم ئاو بدا،
نە دەفتەرێ،
یەک دوو شیعری تیا بنووسم،
نە ئومێدێ،
دڵم ڕۆشن بکاتەوە،
ئەی نیشتمان!

ببووره لێم
که نەمتوانی
سەروەختی نسکۆ و کارەسات،
شیوەنەشیعرت بۆ بڵێم،
ببووره لێم ڕانەهاتم
له بۆنەی خۆش و جەژنتا
گۆڤەندەشیعر بنووسم،
چەرچی نەبووم
ڕۆژێ قردێلەی قەترانی و
ڕۆژێکی تر فیشەکەشێتە بفرۆشم،
ئەی نیشتمان!

ببووره لێم
که ئامێزی ساردوسڕی تۆم بەجێ هێشت،
ئاخر دەمویست،
له باوەشی وڵاتێکا پشوو بدەم،
که خەوم پێوه دەبینی،
ئاخر دەتویست
له شاعیری هەڤبێژەوه
بمکەی به زوڕنای دەسەڵات،
ئەی نیشتمان!

٢٠٠٥/٥/١٤

(*) کۆپلەی یەکەم، یەک دوو ڕستەی دەستکاریکراوی (محەممەد ماغووت)ی شاعیری تێدایه.
(**) چەرچی: فرۆشیاری گەڕۆک.

سەفەر

هەر کاتێ

باژێڕێ، وڵاتێ،

جێ دێڵم،

هەر کاتێ

دەگەمە باژێڕێ، وڵاتێ،

خێڵی خەم

دەگاتە هەواری دەروونم،

هێشتاکە لەو هەموو وێسگەیە،
لەو هەموو گەراژ و
بەندەر و
فرگەیە،
نە شۆخێ هاتووە
بە چەپکێ ماچەوە بەرێم کا،
نە جوانێ
بە چەپکێ گوڵەوە
پێشوازیی لێ کردووم،
نازانم چۆن سەدان سەفەرم کردووە و
لە داخا نەمردووم!

١٩٩٢

فرگە: فرۆکەخانە

ژنێک لە نوور

ئەستێرە، چاوی خۆی، پێ بەخشیت،
گوڵەباخ، کوڵمی خۆی، پێ بەخشیت،
گوڵاڵە، لێوی خۆی،
شەوەزەنگ، پرچی خۆی،
تریفە، خەندەی خۆی،
فریشتە، دەنگی خۆی،
دارچنار، بەژنی خۆی،
دارهەنار، مەمکی خۆی،
من، گیان و
ژیان و
ئامێزی دڵی خۆم
پێ بەخشیت.

٢٠٠٥/١٠/٨

ڕازێکی پیرۆز

دەزانی من چەند شەیدای تۆم؟
هێندەی ئەگەر مەل بوومایە
لەنێو قژتا
هێلانەم چێ دەکرد بۆ خۆم،
ئەگەر پەپوولە بوومایە
پەنجەیەکتم دەکرد بە مۆم،
تا دەسووتام
لە دەوری تیشکی دەگەڕام،
لاولاو بووایەم
بە باڵاتا هەڵدەزنام،

شەنگەدرەختێ بوومایە
سێبەرم هەر بۆ تۆ دەکرد،
پاشای جیهانیش بوومایە
من کورنووشم بۆ تۆ دەبرد،
بەفر بووایەم
هەر بەسەر شاخی گەردنی
بڵندی تۆدا دەباریم،
شەماڵ بووایەم
قژی خاوی تۆم دەکردە
هاوڕێی یاریم،
باران بووایەم
هەر تۆم بە کێڵگە دەزانی،
چاو بوومایە
تاکوو لێڵاییم دادەهات
هەر بۆ جوانیی تۆم دەڕوانی.

من نازانم
پەنجەم لەبەر تاڤگەی قژتا
بنوێ خۆشە
یان خەرمانەی
دەوری مانگی مەمکۆڵەت بێ؟
من نازانم
کۆرپەی دڵم
لە ئامێزی نەرموشلتا
ئێشکگر بێ؟

یان هەر تینووی
ئەو سینگە توندوتۆڵەت بێ؟
من نازانم
کە گەڵای ژینم دەوەرێ
باسکم لە قەدت ئاڵابێ
خۆشترە یان لە گەردنت؟
بەڵام لەوە بێ گومانم
خۆشە مەرگم
بکەوێتە پێش مردنت.

١٩٩١

ددانپێدانان

تیرۆژی ئەوینت
بە جۆرێ بوونمی سمیوە،
من لەسەر سپێنەی چاوانم
ناوی تۆم
بە دەرزیی برژانگم نووسیوە.

شارەزای کۆمەڵێ زمانم
کەچی ئەو کاتانەی دەمەوێ
نهێنیی دەروونم دەربڕم
وشەیە نازانم.

یەکەمین دیمانە
پاژنەمەت پێکاوە،
تینوومە
چواردەورم سەرابە،
ئامێزت کانیاوە.

ئەگەر چی پیکەوە نەژیاوین،
دەنگێکی یەزدانی پێم دەڵێ
بۆ یەکدی خوڵقاوین.

١٩٩٦

خاکی ژێر پێتان ماچ دەکەم

هۆ دایکانی جگەرگۆشە ئەنفالکراو!
کانیاوێ ڕێز،
مێرگێ سڵاو.

ئەگەر ئاسمان
ئەستێرەیەکی پێوەیە،
ئەوە چاوی

تاقانەیەکی ئێوەیە.
درەختێ بەپێوەمابێ،
لەئێوەوە
فێری خۆڕاگرتن بووە،
پەپوولەیە،
بەتیشکی مۆمێ سووتابێ،
لەئێوەوە
فێری لەخۆبوردن بووە.

هۆ دایکانی جگەرگۆشە ئەنفالکراو!
کانیاوێ ڕێز،
مێرگێ سلاو،

بەقوربانی دار و بەردی ناو دێتان بم،
بەقوربانی خاک و خۆڵی ژێر پێتان بم.

٢٠٠٣

چەمێک لە پشکۆ

(ئەو دەرسەی
پێویستە فێری بین،
دەرسێکە سەبارەت بە ئەوین،
ئەوینێ،
نە کۆت و
نە مەرج و
نە سنوور بناسێ،)(*)
ئەوینێ باڵاتر
لە عیشقی نێوانی مەم و زین.

من بۆیە تامەزرۆی ژیانم
تا فێری ڤیان بم،
من بۆیە هۆگری ڤیانم
تا فێری ژیان بم.

گەر ئەوین نەبووایە
نە هەستم بە بوونی خۆم دەکرد،
نە ژینم خۆش دەویست،
گەر ئەوین نەبووایە،
چی دیکە من و تۆی یەک دەخست؟

وەرە با بە چاوی پڕ وشە
یەکتری بدوێنین!
وەرە با بە وشەی پڕ لە سۆز،
بەختیاری بۆ یەکدی بهێنین!

بەرهەمی ئەوین بوون
ئەو ساتە خۆشانەی بینیمان،
بەرهەمی ئەوین بوون
ئەو شتە جوانانەی بەخشیمان.

ئەوین بوو وەهای کرد
شتگەلێ ببینین،
بینینیان بۆ هیچ کەس نەلوابێ،
ئەوین بوو وەهای کرد
وا بدوێین،
کەس پێشتر بەو جۆرە نەدوابێ.

ئەوینی من و تۆ
نە گڕی مۆمێکە زوو ون بێ،
نە کوێرە کانییە لیخن بێ،
چەمێکە لە پشکۆ.

٢٠٠٤/١٠/٢٨

(*) ئێلیسابێت ڕۆس.

تامەزرۆیی

ماڵی دڵم ماڵی خۆتە
ساڵانێکە تامەزرۆتە
ژوورەکانی بە تاسەوە چاوەڕێتن،
خەریکە بۆ چرپەیەکت
سوێی بێتەوە
تەختی نووستن.

وەرە، گەر بێی
ئینجانەکان
باخێکی بەرینی دڵگیر
پێک دەهێنن،
چاوانی خەواڵووی کوانوو،
وەک ئەستێرە دەجریوێنن.

وەرە دەرگەی ماڵی دڵم کراوەیە
زەنگ لێ مەدە،
ڕاستەوخۆ وەرە ژوورەوە،
بێ تۆ دەڵێی کەلاوەیە.

وەرە، گەر بێی
سەرم دادەنێم لە ڕێتا،
مافووری ڕۆحم ڕادەخەم
لەبەر پێتا.

وەرە، گەر بێی
دەزانی چەندم خۆش دەوێی.

ماڵی دڵم ماڵی خۆتە
ساڵانێکە چاوەڕێتە.

١٩٩٦

بۆ کچێکی خوێنشیرین

گەردەلوولێکی هێمنی
کە هەڵدەکەی
بۆ ماڵی دڵ
خەم دەهێنی،
کە ون دەبی
بۆ ئاسمانی ساماڵی دڵ
تەم دەهێنی.

لای من خەمت
جریوەی مەل،
خوڕەی ئاوە،
لای من تەمت
چەپکەتیشکی خۆرەتاوە.

خۆشم دەوێی
بڵێم وەک چی؟
تاوەکوو کەی؟
کوا دەزانم؟
پێنووسم کۆڵ،
زمانم سڕ،

شیعرم ملکەچ،
شەرمەزارن بەستەکانم.

من سەربازێکی بێ چەکم
تۆ بێ شەڕ یەخسیرت کردووم،
وڵاتێکی بێ کوتەکم
بێ هێرش داگیرت کردووم.

دیلتان دیوە

تیری خەم لە ناخی دڵی کاریی نەبێ؟

ئەوە منم،

بیستووتانە وڵاتێکی داگیرکراو

تامەزرۆی ڕزگاریی نەبێ؟

ئەوە منم،

ئەوە منم
ئەوینم پێیە و هیچی تر،
بۆ تۆ ئەی خوای تەختی دڵم،
خۆشەویست و
دوژمنی سەرسەختی دڵم.

گەردەلوولێکی هێمنی
کە هەڵدەکەی
پەستم دەکەی،
کە ون دەبی
بیرت دەکەم،
دوژمنە خۆشەویستەکەم!

پێڕست

لە بارەی شیعرەوە 5
ئەوین و مەحاڵ 9
ئەوین لە پاییزی تەمەندا 12
وڵاتێک لە ئەوین 15
شاژنی وڵاتی ئەوین 18
پشکۆی ئەوین 20
نامەیەکی چاوبەخوێن 24
گوڵم حەیفە منت فەرامۆش کردووە 27
من و تۆ 31
خواژن 36
لە یەکەم نیگاوە 41
گلەیی 47
ناڵەی سوارێکی گلاو 51
کەس وەک تۆ خۆشی نەویستووم 54
پەشیمانینامە 59
ژنێ کە ژیان بە عومرم دەبەخشێ 62
دوو ڕۆحی بریندار 67
بزربوون لە تیشکدا 72
لە بەهەشتی ئامێزەوە 76
گەڕانەوە 79
شاعیرێکی تەنیا 83

سەفەر 86
ژنێک لە نوور 88
ڕازێکی پیرۆز 89
ددانپێدانان 93
خاکی ژێر پێتان ماچ دەکەم 96
چەمێک لە پشکۆ 98
تامەزرۆیی 102
بۆ کچێکی خوێنشیرین 106